

Prohlášení Platformy pro transformaci péče o lidi s duševním onemocněním

červen 2016

„Najde-li člověk s duševním onemocněním své místo ve společnosti, je to přínos nejen pro něho, ale pro celou společnost.“

Platforma pro transformaci péče o lidi s duševním onemocněním, která je seskupením zástupců odborných společností, poskytovatelů služeb, patientských a rodičovských organizací, i jednotlivců, přijala již v roce 2012 deklaraci o transformaci systému péče o lidi s duševním onemocněním v České republice (celé znění deklarace je na webu Platformy <http://www.platformaprotransformaci.cz>). Cílem Platformy je zasazovat se o skutečnou transformaci a deinstitucionalizaci péče o lidi s duševním onemocněním v České republice.

Zásadním úkolem aktuálně probíhající Reformy psychiatrické péče musí být transformace celého systému tj. vytvoření dostatečné kapacity potřebných služeb mimo existující psychiatrické nemocnice (ambulantní a komunitní služby, nově vznikající centra duševního zdraví (CDZ), psychiatrická oddělení všeobecných nemocnic) a realokace a postupné omezování lůžkových kapacit psychiatrických nemocnic. Restrukturalizovaná síť péče musí být komplexní, tj. zahrnovat služby zdravotní, sociální a právní a služby v oblasti bydlení, práce, vzdělávání atd. a koordinovaná, zajišťující kontinuitu péče, s jasně stanovenou odpovědností za spádovou oblast. Současně musí být podpořeni lidé pečující o své blízké.

Cílem musí být široce dostupná podpora, která v souladu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením umožní všem lidem s duševními problémy prožít svůj život v běžném lidském společenství mimo ústavní zařízení.

V oblasti organizace péče a jejího financování musí být definována zodpovědnost jednotlivých rezortů, včetně zodpovědností dalších relevantních subjektů (zdravotní pojišťovny atd.). Musí být definována spolupráce a zároveň rozdělení zodpovědnosti na národní, krajskou a obecní úroveň a musí být nastaveno dlouhodobě udržitelné financování nově tvořeného systému. Jsme přesvědčeni o potřebě ekonomické analýzy celého systému, která umožní otevřeně diskutovat o tom, zda investice do velkých lůžkových zařízení jsou z dlouhodobé perspektivy racionální.

Důležité změny se musejí odehrát nejen na úrovni organizace péče, ale i v postojích a chování poskytovatelů služeb i celé společnosti vůči lidem s duševními problémy. Proto je nutné cíleně modifikovat vzdělávací systémy a realizovat široké spektrum destigmatizačních aktivit.

Změny v systému péče o duševní zdraví vyžadují podporu, zapojení a součinnost více aktérů a musí mít záštitu vlády ČR. Důležitá je správná alokace zdrojů ze SF a kontrola jejich hospodárného využití.

Zasazujeme se o to, aby proces změn probíhal transparentně a s konzultační podporou zahraničních expertů a institucí. Za nezbytné považujeme průběžné vyhodnocování změny systému vzhledem k dopadům na cílové skupiny. Kvalita služeb a naplňování lidských práv by měly podléhat nezávislé kontrole.

Spolu s důrazem na skutečnou deinstitucionalizaci budeme podporovat zavádění inovací, zapojování lidí s vlastní zkušeností s duševním onemocněním do poskytování služeb, do vzdělávání, do destigmatizačních kampaní i rozhodovacích procesů.

Trváme na vytvoření rámcových (regionálních, krajských) plánů sítě služeb, jejichž součástí bude co nejrychlejší transformace velkých lůžkových zařízení a využití jejich kapacit pro budování moderního systému služeb v komunitě.

Máme za to, že horizontem reformy musí být zotavení (recovery) lidí s duševními problémy nejen jako příjemců odborných služeb, ale jako aktérů, kteří přispívají k růstu a blahobytu celé společnosti.